

TARBIYANING TA'LIM JARAYONI BILAN UZVIY BOG'LIQLIGI XUSUSIDAGI BA'ZI MULOHAZALARI

Sherova Saboxat Polvannazarovna

*ish joyi- Qo'shko'pir tumani Maktabgacha va maktab ta'limi bo'limi
lavozim - Ta'lim tashkilotlarida tarbiyaviy ishlarni muvofiqlashtirish va
maktabdan tashqari ta'limni tashkil etish sho'basi metodisti*

Maqolaning qisqacha mazmuni: *Mazkur maqolada maqolada ta'lim jarayonida yosh avlod tarbiyasi va bilim olish jarayonidagi samaradorligini oshirish usullari va o'qituvchi hamda o'quvchi o'rtasidagi interaktiv munosabatlarni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etishi haqida malumotlar berishga harakat qildik.*

Annotatsiya: *In this article, we have tried to provide information about the importance of using modern pedagogical technologies in the educational process, methods for increasing their effectiveness in the upbringing of the younger generation and the process of acquiring knowledge, and their important role in developing interactive relationships between teachers and students.*

Аннотация: *В данной статье мы постарались предоставить информацию о важности использования современных педагогических технологий в образовательном процессе, методах повышения их эффективности в воспитании подрастающего поколения и процессе получения знаний, а также их важной роли в развитии интерактивных отношений между педагогами и учащимися.*

Ta'lim — inson ongini, tarbiya esa uning qalbini boyitadi. Shu bois, ta'lim jarayoni tarbiyaviy maqsadlar bilan uyg'un bo'lishi zarur. Yaxshi tarbiya olgan inson bilimini to'g'ri yo'nalishda qo'llay oladi, jamiyat taraqqiyoti uchun xizmat qiladi. Inson hayotida ta'lim va tarbiya muhim o'rin tutadi. Ular bir-birini to'ldiruvchi, uzviy bog'liq jarayonlardir. Ta'lim orqali inson bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladi, tarbiya esa shu bilimlarni to'g'ri yo'nalishda qo'llash, jamiyatga foydali shaxs sifatida shakllanishga yordam beradi. Shu boisdan ta'limni tarbiyadan, tarbiyani esa ta'limdan ajratib bo'lmaydi.

1. Ta'lim va tarbiyaning uzviy bog'liqligi

Ta'lim jarayonida o'quvchilarga faqat fan asoslarini o'rgatish emas, balki ularning ma'naviy-axloqiy dunyosini boyitish ham muhimdir. Har bir dars, har bir fan tarbiyaviy maqsadni o'zida mujassam etishi kerak. Masalan, tarix fani orqali vatanparvarlik, ona yurtga sadoqat, adabiyot orqali esa go'zallikni anglash va insoniy fazilatlar shakllantiriladi.

Ta'lim jarayonida berilayotgan bilimlar tarbiya bilan uyg'unlashganda, o'quvchi faqat bilimli emas, balki komil inson sifatida shakllanadi.

2. Tarbiyaning ta'limdagi ahamiyati

Tarbiyaning ta'limdagi roli beqiyosdir. Tarbiyalangan, intizomli, mas'uliyatli o'quvchi bilim olishga jiddiy yondashadi, o'zini rivojlantirishga intiladi. Tarbiya insonning axloqini, dunyoqarashini, hayotga munosabatini shakllantiradi. Shu boisdan ham "Ta'lim – bu nur, tarbiya – uning yo'li" deyishadi. Ta'lim jarayonida o'quvchi nafaqat bilim oladi, balki ijtimoiy qadriyatlar, madaniyat, odob-axloq, vatanparvarlik kabi insoniy fazilatlarni ham o'zlashtiradi. Tarbiya esa olingan bilimlarning hayotda to'g'ri qo'llanishiga, shaxsning to'g'ri yo'nalishda shakllanishiga xizmat qiladi.

Tarbiyasiz ta'lim samarasiz bo'lishi mumkin, chunki bilimni to'g'ri yo'lda ishlatish uchun insonda axloqiy mezonlar, imon-e'tiqod va mas'uliyat hissi bo'lishi zarur.

3. Tarbiyaning asosiy yo'nalishlari

Bugungi kunda ta'lim muassasalarida quyidagi tarbiya yo'nalishlariga alohida e'tibor berilmoqda:

Ma'naviy-axloqiy tarbiya – halollik, odob, mehr-oqibat, insonparvarlikni shakllantirish.

Vatanparvarlik tarbiyasi – milliy qadriyatlar, tarix, til va madaniyatga hurmat.

Mehnat tarbiyasi – mehnatsevarlik, mas'uliyat va bunyodkorlik ruhini singdirish.

Jismoniy tarbiya – sog'lom turmush tarzi, sportga qiziqish uyg'otish.

Ekologik tarbiya – atrof-muhitni asrash, tabiatga mehr bilan qarashni o'rgatish.

Har bir yo'nalish o'quvchi shaxsini har tomonlama kamol toptirishga xizmat qiladi.

4. Zamonaviy ta'limda tarbiyaning o'rnini

Globallashuv sharoitida yoshlarning ongini turli yot g'oyalar egallashi xavfi mavjud. Shu sababli ta'lim jarayonida tarbiya yanada muhim ahamiyat kasb etmoqda. O'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki yosh avlodning ma'naviy yo'l ko'rsatuvchisi, ibrat manbai bo'lishi kerak.

Axborot texnologiyalari, ijtimoiy tarmoqlar davrida yoshlarni mustaqil fikrlashga, tanqidiy yondashuvga, ijobiy qadriyatlarga sodiq bo'lishga o'rgatish ham tarbiyaning asosiy vazifalaridan biridir.

Ta'lim va tarbiya — bir-birini to'ldiruvchi ikki muhim omildir. Bilimli, lekin tarbiyasiz inson jamiyat uchun xavfli bo'lishi mumkin. Shu sababli har bir ta'lim muassasasida o'qituvchilar, ota-onalar va jamiyat vakillari yoshlarning nafaqat bilimli, balki ma'naviy barkamol, vatanparvar, halol va mas'uliyatli shaxs bo'lib voyaga yetishiga e'tibor qaratishlari zarur.

Shunday ekan, ta'lim jarayonining har bir bosqichi tarbiyaviy maqsad bilan uyg'unlashgandagina jamiyatning haqiqiy intellektual va ma'naviy taraqqiyotiga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev.
2. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2021.
3. O'zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida”gi Qonuni.– Toshkent: Adolat nashriyoti, 2020.
4. O'zbekiston Respublikasining “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”.– Toshkent: O'zbekiston, 1997.
5. Karimov I.A.Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
6. G'oziev E. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Fan, 2018.
7. Yo'ldoshev J., Hasanboeva O.Pedagogika asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2015.
8. Qodirov A., Nishonova Z. Ta’lim jarayonida tarbiya nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2020.